

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

#rodinyvkrajích

SBORNÍK PŘÍSPĚVKŮ z Odborné konference projektu Krajská rodinná politika

Obsah

ÚVODNÍ SLOVO ZA MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ	3
VÝSTUPY PROJEKTU KRAJSKÁ RODINNÁ POLITIKA I.	4
VÝSTUPY PROJEKTU KRAJSKÁ RODINNÁ POLITIKA II.	6
PANEL I: ROZVOJ SYSTÉMOVÉHO UCHOPENÍ RODINNÉ POLITIKY NA ÚROVNI KRAJE	7
PANEL II: ROZVOJ SYSTÉMOVÉHO UCHOPENÍ RODINNÉ POLITIKY NA ÚROVNI OBCE	11
PANEL III: REALIZACE RODINNÉ POLITIKY NA ÚROVNÍ SLOVENSKÉ REPUBLIKY	13
PANEL IV: PRIMÁRNÍ PREVENCE A MOŽNOSTI JEJÍHO UCHOPENÍ	14
PANEL V: SLAĎOVÁNÍ RODINNÉHO A PRACOVNÍHO ŽIVOTA – ZAMĚSTNAVATELÉ	17
O PROJEKTU	19

Úvodní slovo za Ministerstvo práce a sociálních věcí

Přednášející:

Ing. Marian Jurečka – ministr práce a sociálních věcí (MPSV)

Mgr. Bc. Zdislava Odstrčilová – náměstkyně pro řízení sekce rodinné politiky a sociálních služeb, MPSV

Moderátorka: Mgr. Petra Podzimková, krajská poradkyně v projektu Krajská rodinná politika – Jihočeský kraj

Konferenci zahájil ministr práce a sociálních věcí Ing. Marian Jurečka. Zdůraznil význam rodinné politiky nejen na evropské a státní, ale i na krajské a komunální úrovni. Uvedl, že Česká republika (dále jen ČR) udělala v oblasti rodinné politiky za posledních 30 let výrazný posun především v rozšiřování nabídky služeb pro děti s cílem umožnit jejich rodičům sladit rodinný a pracovní život.

Z pozice člena vlády zdůraznil, že současná vláda vnímá důležitost rodinné politiky, a to zaměřené nejen na rodiče, ale i na vícegenerační rodinu. Uvedl, že vláda vnímá podporu péče o rodiče, děti i seniory jako prioritu. Upozornil, že důležitým tématem současné rodinné politiky je i téma neformálních rodinných pečujících či problémy tzv. sendvičové generace. Dále zmínil, že vláda plánuje realizaci další daňové a finanční podpory rodin a v relativně krátkém časovém horizontu by měla být otevřena otázka nastavení částečných pracovních úvazků a jejich podpory tak, aby zaměstnavatelé měli motivaci je nabízet. Zároveň budou podniknuty jednotlivé kroky například k větší flexibilitě čerpání rodičovského příspěvku a k masivní podpoře dalších dětských skupin.

Poděkoval všem, kteří se podíleli na realizaci projektu Krajská rodinná politika, za jejich odvedenou práci, za propojování koordinátorů rodinné politiky, propojování krajů a komunální politiky a hledání cest, jak vytvářet na úrovni krajů co nejlepší prostředí pro rodiny.

Současně zmínil důležitou roli zaměstnavatelů v realizaci rodinné politiky na úrovni krajů. Zdůraznil, že zde existuje velký prostor pro spolupráci mezi kraji a společensky odpovědnými podnikateli tak, aby byl využit jejich potenciál v podpoře rodin.

Na závěr deklaroval pan ministr zájem Ministerstva práce a sociálních věcí rozvíjet postřehy a podněty z praxe.

Na slova pana ministra navázala paní náměstkyně pro řízení sekce rodinné politiky a sociálních služeb MPSV Mgr. Bc. Zdislava Odstrčilová. Uvedla, že projekt Krajská rodinná politika byl velmi užitečný zejména z hlediska otevření tématu i systémového uchopení rodinné politiky na úrovni krajů, měst a obcí. Zmínila důležitost principu subsidiarity – kdy starostové a starostky, hejtmani a hejtmanky a ti, kteří mají rodinnou politiku na starosti, znají nejlépe lokální podmínky a lokální partnery. Ocenila, že projekt pomohl zasítovat a propojit lokální partnery a rovněž i zmobilizovat ty lokální partnery, kteří ještě nebyli do rodinné politiky na úrovni krajů, měst a obcí zapojeni.

Na závěr pozvala přítomné na Fórum rodinné politiky ve Zlíně, které se bude konat 23. a 24. 6. 2022. V závěru poděkovala všem organizátorům konference a realizátorům projektu Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů.

Výstupy projektu Krajská rodinná politika I.

Přednášející:

Bc. Nela Řiháčková – krajská poradkyně projektu Krajská rodinná politika – Hlavní město Praha

Bc. Monika Fialová – krajská poradkyně projektu Krajská rodinná politika – Středočeský kraj

Na začátku prezentace proběhlo představení prezentujících a podání základních informací o projektu Krajská rodinná politika s odkazem na bližší informace dohledatelné na webových stránkách projektu. Projekt probíhal od 1. 1. 2017 do 30. 6. 2022 a byl financován z Evropského sociálního fondu Operačního programu Zaměstnanost a ze státního rozpočtu. Jeho hlavním cílem bylo zlepšit koordinaci místních a celostátních politik na podporu rodin, a tím vytvořit na regionální úrovni příznivé podmínky pro fungování rodin. Cílovou skupinou projektu byla široká škála aktérů – orgány veřejné správy, osoby vracející se na trh práce po návratu z mateřské a rodičovské dovolené, poskytovatelé služeb péče o děti, nestátní neziskové organizace, rodiče s malými dětmi, osoby pečující o jiné závislé osoby, zaměstnanci či zaměstnavatelé.

Prezentace se dále soustředila na nejvýznamnější výstupy projektu. Nejprve byly představeny Návrhy koncepce rodinné politiky v krajích, které přináší řadu analytických výstupů a také souhrn návrhů prorodinných opatření. Dalším výstupem jsou Návrhy implementace opatření rodinné politiky v krajích, které navazují na jednotlivé návrhy krajských koncepcí a obsahují konkrétní rozpracovaná prorodinná opatření pro implementaci v podmínkách daného kraje.

Projekt se rovněž zaměřoval na význam primární prevence pro rodinnou politiku včetně seznámení cílových skupin s problematickými aspekty v této oblasti a s konkrétními příklady primárně preventivních aktivit. Na toto téma vzniklo v rámci realizace projektu rovněž několik výstupů. Jedním z nich byly Návrhy konceptualizace primární prevence, jejichž cílem bylo specifické vymezení primární prevence z pohledu krajských expertů a určení důležitých oblastí primární prevence pro každý jednotlivý kraj.

Další výstup, Návrh postupů pro systémovou komunikaci a spolupráci mezi orgány státní správy a kraji či obcemi v oblasti rodinné politiky, poskytuje základ systémového uchopení při řešení rodinné politiky na státní, regionální a lokální úrovni. Jeho cílem je sjednotit přístup státu, krajů a potažmo i obcí ke sladění pracovního a rodinného života.

Následovalo představení dalších praktických výstupů projektu. Nejprve byl zmíněn Organigram kontaktů organizací zabývajících se primární prevencí a prorodinnými opatřeními, který v tabulkovém přehledu uvádí seznam kontaktů na organizace, které se v každém kraji zabývají aktivitami v rámci primární prevence. Představena byla také osvětová příručka pro rodiny plánující/očekávající potomka „Bude nás víc, aneb nejsme na to sami“, jejíž cílem je předat budoucím či stávajícím rodičům praktické rady a cenné informace, spojené jak s obdobím plánování a narození potomka, tak s obdobím návratu do zaměstnání. Dalším výstupem je Sborník dobré praxe rodinné politiky v krajích, tedy publikace, která shromažďuje nejzajímavější příklady dobré praxe, které mohou posloužit jako inspirace pro ostatní kraje a obce. Prezentace se dále soustředila na Metodiku rodinné politiky na krajské a místní úrovni,

kteřá vznikla s cílem poskytnout zástupcům samosprávy i dalším aktérům rodinné politiky teoretickou podporu v realizaci prorodinných aktivit.

Následně byly zmíněny dva analytické výstupy projektu: Analýza úrovně a fungování v oblasti rodinné politiky a sladění pracovního a rodinného života v krajích ČR a Srovnávací studie rodinné politiky v krajích ČR s odkazem na jejich bližší představení v následující prezentaci konference.

V rámci projektu průběžně docházelo k podpoře informovanosti cílových skupin projektu skrze osvětové a vzdělávací akce. Vznikly informativní letáky a byla realizována celorepubliková plakátovací kampaň. Ke zvýšení informovanosti o novinkách a opatřeních v oblasti rodinné politiky u cílových skupin, jako je samospráva, neziskové organizace, zaměstnavatelé a odborná i laická veřejnost, přispěl Zpravodaj Rodina. Podobným výstupem je také Newsletter pro zaměstnavatele, jenž přináší přehled aktuálních informací a důležitých webových odkazů spojených s dopady pandemie COVID-19, uprchlickou krizí a dalšími aktuálními situacemi. Také přispívá k lepší informovanosti a orientaci v opatřeních, která vláda již schválila nebo je připravuje. V prezentaci byly představeny také video-spoty, které se zabývají tématy primární prevence, podpory rodin ze strany zaměstnavatelů, podpory rodin ze strany samospráv a tématem hodnoty, smyslu a nezastupitelné funkce rodiny.

V závěru prezentace byly zmíněny rovněž úvodní semináře, kulaté stoly a workshopy pro zaměstnavatele a workshopy k tématu primární prevence. Z workshopů k tématu primární prevence byly v rámci projektu vytvořené tematické balíčky, které byly následně online rozeslány cílovým skupinám projektu. Poté prezentující poděkovaly za pozornost a opětovně odkázaly na webové stránky projektu, které nabízí detailnější informace o jednotlivých výstupech.

Výstupy projektu Krajská rodinná politika II.

Přednášející:

Mgr. Kamila Vlčková – ministerský rada, Oddělení koncepce rodinné politiky a služeb péče o děti, MPSV

Na začátku prezentace proběhlo představení osnovy a obsahu prezentace, která se primárně věnovala třem výstupům projektu Krajská rodinná politika: 1. Analýze úrovně a fungování v oblasti rodinné politiky a sladění pracovního a rodinného života v krajích ČR, 2. Srovnávací studii rodinné politiky v krajích ČR a 3. Evaluaci projektu Krajská rodinná politika.

Prezentace výstupů započala popsáním Analýzy úrovně a fungování v oblasti rodinné politiky a sladění pracovního a rodinného života v krajích ČR. Analýza je rozdělena do tří částí, kdy první část obsahuje analýzu statistických dat a údajů v jednotlivých krajích, druhá výstupy unikátního dotazníkového šetření a třetí závěry, kde jsou propojeny výsledky z obou předchozích částí. Z analýzy statistických dat a údajů (za roky 2016 až 2019) vyplynuly některé trendy jako např. růst průměrné hrubé mzdy, nárůst počtu studentů VOŠ a VŠ či nárůst počtu dětských skupin. Také se ukázalo, že téměř polovina krajů ve zmiňovaném období měla zřízenou samostatnou pracovní pozici na řešení rodinné politiky a více než polovina krajů měla schválený a platný koncepční dokument pro oblast rodinné politiky. Dále byly představeny výsledky dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo 2 382 respondentů z celé ČR. Z něj vyplynulo, že rodiny by očekávaly v oblasti rodinné politiky například rozšíření nabídky služeb péče o děti do 6 let, zlepšení finanční dostupnosti péče o děti do 6 let, rozšíření kapacity služeb péče o děti mladší 3 let, zlepšení finanční i místní dostupnosti služeb pro osoby se zdravotním postižením a pro seniory, podporu flexibilních forem práce (zejména práci z domova a pružnou nebo kratší pracovní dobu). Šetření rovněž přineslo informace například o tom, že se rodiny potýkají nejvíce s finančními problémy, problémy spojenými s bydlením nebo s hrozbou ztráty zaměstnání a s vysokým pracovním vytížením obou rodičů.

Druhým představeným výstupem byla Srovnávací studie rodinné politiky v krajích ČR, která navazuje na předchozí analytický materiál. Studie předkládá komparaci různých oblastí rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života v jednotlivých krajích ČR. V rámci prezentace byli posluchači seznámeni s různými specifiky krajů v oblasti rodinné politiky.

Jako poslední byl představen výstup Evaluace projektu Krajská rodinná politika, jehož cílem bylo vyhodnotit vybrané projektové aktivity, a to zejména z hlediska míry zapojení klíčových aktérů a úspěšnosti jejich vzájemné spolupráce. Výstup se skládá ze vstupní, průběžné a závěrečné evaluační zprávy. Výsledky Evaluace projektu Krajská rodinná politika ukazují, že řada projektových aktivit je přínosem pro praxi. Jako příklad byla v rámci prezentace uvedena zjištění, že Sborník dobré praxe je výstupem, kterým lze velmi dobře motivovat cílovou skupinu nebo že k lepší spolupráci aktérů rodinné politiky přispěly velkým dílem regionální platformy a celorepubliková platforma. Z Evaluace projektu Krajská rodinná politika na druhé straně vyplynula i doporučení do budoucna – například potřeba zapojení pracovníků se zkušeností se sociálním marketingem.

Panel I: Rozvoj systémového uchopení rodinné politiky na úrovni kraje

Členové diskusního panelu:

Ing. Pavel Šotola – člen Rady Pardubického kraje zodpovědný za sociální péči a neziskový sektor, Pardubický kraj

Mgr. Jana Pízová – referentka pro rodinnou politiku, Odbor sociálních věcí, Oddělení sociálně-právní ochrany a rodinné politiky, Krajský úřad Jihomoravského kraje

Mgr. Pavel Podivinský – vedoucí oddělení sociálně-právní ochrany, Odbor sociálních věcí, Krajský úřad Olomouckého kraje

Mgr. Pavla Karmelitová – vedoucí odboru sociálních věcí, Krajský úřad Středočeského kraje

Mgr. Stanislava Holbová – Oddělení rodinné a seniorské politiky a rozvoje služeb, Odbor sociálních věcí, Krajský úřad Kraje Vysočina

Moderátor: Mgr. Jan Straka, krajský poradce v projektu Krajská rodinná politika – Plzeňský kraj

Souhrn panelové diskuse

V úvodu panelu proběhlo přivítání hostů a představení vystupujících. V první části diskuse panelisté představili různé aspekty vzniku krajské rodinné politiky v jejich regionech a také motivy k jejímu rozvíjení. V diskusi zaznělo poděkování Ministerstvu práce a sociálních věcí za projekt Krajská rodinná politika, který pomáhá systémově ukotvit rodinnou politiku na regionální a lokální úrovni. Panel se zaměřil na možnosti strategického či koncepčního ukotvení rodinné politiky v krajích. Zástupci z krajů uvedli, že ačkoliv kraje měly často v minulých funkčních obdobích v programových materiálech zakotvenu oblast rodinné politiky, celostátně realizovaný projekt MPSV byl pro ně impulsem, odbornou podporou i konkrétní pomocí při rozpracovávání, upřesňování a rozvíjení prorodinných aktivit. Panelisté se shodli na tom, že nově vznikající, vzniklé nebo průběžně rozšiřované strategické dokumenty krajů pro oblast rodinné politiky jsou nezbytným základem pro přípravu konkrétních dotačních titulů zacílených na podporu rodin. Bylo zmíněno, že pro další implementaci strategických záměrů v oblasti rodinné politiky je velmi přínosné, pokud jsou strategické a koncepční materiály schváleny zastupitelstvem.

Kraje vnímají rodinnou politiku jako silně průřezovou, a to pro všechny generace. Některé z nich v nejbližším období čeká příprava aktualizace stávajících strategických dokumentů a prorodinných programů pro navazující období. Regiony v nich reagují na celospolečenskou situaci a konkrétní věcné podněty od obcí, zapojených nestátních neziskových organizací a dalších aktérů a cílových skupin. S přípravou odborných podkladů pro nově chystané koncepce v regionech významně pomáhají různě zaměřené odborné pracovní skupiny. Diskutující vyzdvihli, že se mnohdy obecně i v konkrétních aktivitách inspirovali u průkopníků dobře uchopené rodinné politiky v praxi, např. u Jihomoravského kraje a Kraje Vysočina.

Další část diskuse se věnovala personálnímu zajištění rodinné politiky v krajích. Panelisté akcentovali, že pro udržitelný rozvoj rodinné politiky v regionu (souběžně i ve větších městech) je velmi podstatná existence či zřízení samostatné pozice „koordinátora rodinné politiky“, nejlépe na plný úvazek. Zřejmým důvodem je, že se jedná o silně průřezovou problematiku, a koordinátor musí mj. provazovat celou řadu aktérů a zainteresovaných subjektů, odborných úrovní apod.

Důležitá je i spolupráce mezi koordinátory rodinné politiky na úrovni krajů a na úrovni obcí. Dle panelistů některé kraje pro koordinátory rodinné politiky z obcí a měst, pokud jsou zde tyto pozice zřízeny, připravují odborná setkávání k dané problematice. Snaží se také aktivizovat představitele samosprávy a zástupce úřadů obcí a měst ke vzájemné komunikaci a k tomu, aby se snažili do svých strategických prorodinných materiálů zohledňovat požadavky, potřeby a očekávání místních občanů. Zájem obcí a měst k jejich zapojení do přípravy různých prorodinných aktivit lze zvýšit prostřednictvím účelově zaměřených krajských dotačních programů.

K tématu o roli kraje ve struktuře vytváření rodinné politiky se účastníci panelu shodli, že kraje mohou velmi pozitivně ovlivňovat a utvářet příznivé prostředí hlavně pro obce a města regionu a rovněž pro neziskový sektor, a to zejména na poli prorodinné osvěty směrem k veřejnosti a nositelům prorodinných aktivit. Mohou mít také přirozenou koordinační roli, síťovat jednotlivé aktéry, mohou obce a města podporovat metodicky a koncepčně.

Další blok diskuse byl zacílen na představení příkladů dobré praxe v krajích. Mezi zajímavé příklady dobré prorodinné praxe a transparentního přístupu, taktéž vztahu a otevřené komunikace mezi kraji a místními aktéry patří např. „burza filantropie“ (realizuje se v Pardubickém kraji). Jedná se o nástroj, který již 11. rokem finančně podporuje regionální společensky prospěšné projekty z různých oblastí. Úspěšní předkladatelé projektů, neziskové organizace, získávají od veřejné správy (kraje, obcí a firemního sektoru) prostředky na přímou podporu realizace jejich projektů. Primárně zatím nejvíce tuto podporu získávají projekty s pozitivním dopadem na rodiny, mezigenerační vztahy apod. Burza filantropie je důležitá i proto, že zároveň zprostředkovává setkání nestátních neziskových organizací, zástupců podnikatelského sektoru a samosprávy¹. V Kraji Vysočina zase založili ve všech okresních městech Family pointy a Senior pointy, které jsou krajem podporovány finančně a metodicky. Dalším příkladem je například dosazení koordinátorů zdravotně sociálního pomezí do všech nemocnic v Kraji Vysočina. Ve Středočeském kraji vznikají a fungují za finanční podpory kraje bezbariérová kontaktní místa POSEZ (pomoc seniorům a zdravotně postiženým), která poskytují například poradenství, jsou kontaktním místem, navazují spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi apod. Cílem Středočeského kraje je mít tato místa v každé obci s rozšířenou působností. Olomoucký kraj pomáhá budovat Family pointy v obcích. Také byl zmíněn projekt zaměřený na propojování seniorů s mladou generací, který byl realizován ve spolupráci Olomouckého kraje a Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Studenti zpracovávali zajímavé životní příběhy seniorů z pobytových sociálních zařízení a tyto příběhy byly publikovány v měsíčníku Olomoucký kraj. Jihomoravský kraj již řadu let realizuje Audit Family Friendly Community, který má pomoci obcím zlepšovat podmínky života rodin.

¹ Publikace Sborník dobré praxe rodinné politiky v krajích (MPSV, str.13, ISBN 978-80-7421-175-1), více [zde](#).

Další část diskuse se věnovala tomu, jak samotné kraje přispívají k napomáhání sladování rodinných a pracovních rolí u svých zaměstnanců. Zazněla zde řada zajímavých podnětů. Kromě podpory různých forem flexibilních pracovních úvazků (např. home office, částečné pracovní úvazky) a firemních školek, se hovořilo i o praxi zapojovat do pracovního života či celoživotního vzdělávání i zaměstnance, kteří v určité fázi životního běhu jsou mimo pracovní proces (rodiče na mateřské či rodičovské dovolené, bývalí pracovníci v důchodu, neformální pečující).

Na závěr panelu diskutující mj. uvedli, že základ racionálního přístupu v oblasti vhodně uchopené rodinné politiky do budoucni spatřují hlavně ve výchově (mladé generace) ke zdravým vztahům, k rodičovství, odpovědnosti mezi manžely, partnery. A to s poukazem na fakt, že pokud dobře nefunguje rodina jako základní jednotka společnosti, tak může docházet k řetězení problémů. Současně je podle nich důležité soustředit se na preventivní působení a spontánní aktivizaci nástrojů zaměřených na podporu života a činností občanských komunit. Dalšími oblastmi, které by měly dostat větší podporu ze strany krajů, by se rozhodně měla stát pomoc neformálním pečujícím. Velkým tématem pro budoucnost je zároveň i podpora dobrovolnictví.

Na závěr diskusního bloku zaznělo od jednoho z panelistů výstižné „motto“, kterým lze charakterizovat rodinnou politiku na úrovni krajů: *„Rodinná politika na úrovni kraje by měla být nenápadná, ale cílit na to, aby se lidem v kraji dobře žilo a neodcházeli jinam.“*

Bližší informace k diskutovaným tématům můžete nalézt zde:

Pardubický kraj

- Webové stránky:
<https://krajprorodinu.cz/rodina/>
- Koncepce rodinné politiky Pardubického kraje:
https://krajprorodinu.cz/wp-content/uploads/2021/11/Brozura_Koncepce_rodinne_politiky.pdf
- Strategie transformace péče o ohrožené děti v Pardubickém kraji včetně aktuálního Akčního plánu naplňování této Strategie:
<https://www.pardubickykraj.cz/strategie-transformace-pece-o-ohrozene-deti-a-rodiny>

Jihomoravský kraj

- Webové stránky:
<https://www.rodinnapolitika.cz/>
<https://www.facebook.com/rodinnapolitikajmk>
<https://www.affc.cz/>
- Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje:
<https://www.rodinnapolitika.cz/571-koncepce-rodinne-politiky-pro-vsechny-generace-2020-2030.html>

Olomoucký kraj

- Webové stránky:
www.rodinajeok.cz

Středočeský kraj

- Webové stránky:

<https://www.kr-stredocesky.cz/>

Kraj Vysočina

- Webové stránky:

<https://www.kr-vysocina.cz/socialniportal.asp>

Panel II: Rozvoj systémového uchopení rodinné politika na úrovni obce

Členové diskusního panelu:

Mgr. Ing. Miroslav Cejpek, DiS. – koordinátor komunitního plánování sociálních služeb a prarodinné politiky, Odbor sociálních věcí, Třebíč, Kraj Vysočina

Mgr. Alena Nováková – koordinátorka MC Křemílek a sociální pracovnice, Městys Křemže, Jihočeský kraj

Ing. Alena Růžičková – koordinátorka pro rodinné a seniorské služby, Městský obvod Plzeň 3, Plzeňský kraj

Mgr. Anna Mužná – starostka, Skotnice, Moravskoslezský kraj

Mgr. Simona Hlaváčová – místostarostka, Vsetín, Zlínský kraj

Mgr. Blanka Vildová – vedoucí odboru sociální péče, Úřad městské části Praha 13, Hlavní město Praha

Moderátorka: Mgr. Gabriela Lazárková, koordinační, projektový a programový pracovník projektu Krajská rodinná politika

Souhrn panelové diskuse

Na začátku panelu moderátorka přivítala a představila panelisty a seznámila účastníky konference s tématem daného bloku. Tento navazoval na předchozí blok o systémovém uchopení rodinné politiky na úrovni krajů a nabídl náhled na tuto tematiku z pohledu obcí.

V úvodu se vystupující zabývali tématem koncepčního uchopení rodinné politiky a existencí strategických dokumentů k rodinné politice v jejich obcích a také důvody k tvorbě těchto dokumentů. Zástupci obcí se ve většině shodli, že strategické plánování rodinné politiky je potřebné a většina obcí má některý z koncepčních dokumentů vypracován, a to ať už v rámci komunitního rozvojového plánování, nebo přímo jako samostatnou koncepci. Jako motivace k vytvoření koncepčního dokumentu rodinné politiky byla uváděna účast v soutěži Obec přátelská rodině, potřeba koncepčního koordinovaného a dlouhodobého uchopení tematiky, potřeba podchycení všech cílových skupin a rozvoj kompetencí zdravé rodiny a zapojení co nejširší škály aktérů a organizací v rámci rodinné politiky.

V oblasti rodinné politiky obce uplatňují různá opatření. Jedná se především o systémovou podporu a finanční podporu organizací, mateřských center, klubů a spolků působících v rámci rodinné politiky, a to prostřednictvím dotačních titulů či spolupodílení se na pořádání akcí k prarodinné tematice. Důležitým opatřením pro obce je posílení mezigenerační spolupráce, komunikace směrem k rodinám a realizace preventivních a osvětových činností vedoucích k posílení rodinných kompetencí. V neposlední řadě bylo jako velmi podstatné opatření uvedeno institucionální zakotvení rodinné politiky a zřízení pozice koordinátora, který se rodinné politice v rámci úřadu věnuje.

Zástupci obcí konstatovali, že u nich v obci ve většině případů pozice koordinátora rodinné politiky existuje, a to jak na celý úvazek či na sdíleném pracovním místě, tak případně na dohodu o provedení práce. Dále byla zmíněna možnost, že stát by měl finančně zaštitit jak

podporu vzniku pracovního místa koordinátora, tak vytvoření koncepce rodinné politiky v obcích.

Ze závěrečné diskuse vyplynulo, že obce při realizaci rodinné politiky trápí nejrůznější problémy. Mezi nejčastějšími bylo uváděno zdržení či zrušení plánovaných akcí a aktivit v důsledku pandemie COVID-19. Bylo ale také zmíněno, že pandemie COVID-19 měla hlavně v menších obcích i pozitivní dopad vedoucí k větší soudržnosti rodin a komunity. Došlo k přehodnocení priorit a změně pohledu na rodinnou politiku a občané již nejsou jen pasivními příjemci opatření a aktivit, ale sami se zapojují a organizují aktivity. Dalším problémem, se kterým se obce potýkají, je příliv nových občanů do obce a v důsledku toho nedostatečné kapacity organizací poskytujících služby péče o děti. Dále pak obce tíží problém zajištění bydlení pro občany.

Jako potenciál pro rozvoj byla označena možnost zlepšení financování rodinné politiky, zapojení místních organizací a spolků do rodinné politiky, zlepšení vztahů v rámci rodiny a mezigeneračního soužití a vytvoření stabilního prostředí pro celou rodinu.

Bližší informace k diskutovaným tématům můžete nalézt zde:

Třebíč, Kraj Vysočina

- Webové stránky:
<https://www.trebic.cz/>

Městys Křemže, Jihočeský kraj

- Webové stránky:
<https://www.kremze.cz/>

Městský obvod Plzeň 3, Plzeňský kraj

- Webové stránky:
<https://umo3.plzen.eu/>

Skotnice, Moravskoslezský kraj

- Webové stránky:
<https://www.skotnice.cz/>

Vsetín, Zlínský kraj

- Vsetín pro rodinu:
<https://prorodinu.mestovsetin.cz/>

Úřad městské části Praha 13, Hlavní město Praha

- Webové stránky:
<https://www.praha13.cz/>

Panel III: Realizace rodinné politiky na úrovni Slovenské republiky

Přednášející:

Mgr. Anna Verešová – Generální ředitelka sekce rodinné politiky, Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR

Mgr. Renata Brennerová – Odbor strategie sociální ochrany dětí a rodiny, Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR

Prof. PhDr. Eva Mydlíková, PhD. – Profesorka, Fakulta zdravotnictví a sociální práce, Trnavská univerzita v Trnavě

Anotace příspěvku „Vybrané opatření prorodinné politiky na úrovni Slovenské republiky“

Cílem příspěvku bylo stručně odprezentovat systém vybraných opatření prorodinné politiky na Slovensku s akcentem na její preventivní prvky. Na Slovensku výkon rodinné politiky spočívá v systému podpory a pomoci rodinám, který je centralizovaný na úrovni vlády SR. Konkrétní pomoc rodinám se poskytuje zejména prostřednictvím úřadů práce, sociálních věcí a rodiny (specializovaná státní správa). Prorodinná politika se realizuje rovněž prostřednictvím kontrahovaných institucí, pomáhajících odborníků, samosprávy a různých projektů.

Pandemie COVID-19 naplno odhalila potřebu širší a urgentnější pomoci rodinám, které jsou mimo evidenci, např. evidenci sociálně-právní ochrany dětí a sociální kurately. Je potřebné vytvářet nové sítě koordinace, pomoci a podpory rodin. Příklady prorodinné politiky na Slovensku od roku 2020 jsou kromě nové formy výkonu opatření sociálně-právní ochrany dětí a rodiny v centrech pro děti a rodiny rovněž nové finanční dávky státní podpory, nastartování činnosti rodinných poraden, dluhových poraden, nové dotace na podporu plnění funkcí rodiny a také nové institucionální nástroje – Rada vlády SR pro rodinu a demografický vývoj a Národní strategie pro rodinu a demografický vývoj do roku 2030.

Příkladem úspěšně spolupráce Trnavské univerzity a Ministerstva práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky je vytvoření nové odborné metodiky posuzování rizik v rodině.

Bližší informace k diskutovaným tématům můžete nalézt zde:

- Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny Slovenskej republiky:
<https://www.employment.gov.sk/sk/>
- Trnavská univerzita, Fakulta zdravotnictví a sociální práce:
<http://fzsp.truni.sk/>

Panel IV: Primární prevence a možnosti jejího uchopení

Členové diskusního panelu:

Mgr. Pavel Rataj – Párový psychoterapeut, viceprezident Asociace manželských a rodinných poradců ČR, psycholog, psychoterapeut, Hlavní město Praha

doc. PaedDr. Tatiana Matulayová, Ph.D. – Docentka, Katedra křesťanské sociální práce na Univerzitě Palackého v Olomouci, Olomoucký kraj

PaedDr. Hana Pašteková Rupertová – Psycholožka, terapeutka, Zlínský kraj

Mgr. Ivona Buryová, Ph.D. – Zástupkyně vedoucího Katedry ekonomie a veřejné správy na Slezské univerzitě, Moravskoslezský kraj

Eva Havlíčková MBA – Lektorka primární prevence, Hodina H, Kraj Vysočina

Ing. Petr Šmíd, DiS. – Místopředseda sekce primární prevence A.N.O., Statutární zástupce Portus Prachatice, Jihočeský kraj

Moderátorka: Mgr. Miroslava Šeredová, krajská poradkyně v projektu Krajská rodinná politika – Kraj Vysočina

Souhrn panelové diskuse

Na začátku panelu zaměřeného na téma primární prevence proběhlo přivítání hostů a představení vystupujících. V úvodu se panel zaměřil na otázku, jak je primární prevence panelisty vnímána z jejich profesního úhlu. Dle jejich postojů lze na primární prevenci (dále jen PP) nahlížet mnoha pohledy. Důležitým příkladem je PP z perspektivy ochrany dětí, tedy ve smyslu komunikace s dětmi o problémech, o tom, co je může ohrozit. Je také nutné zajistit ochranu dětí v kyberprostoru a celkově je ochraňovat před nežádoucími vlivy. PP by měla zajistit tzv. digitální well-being, tj. aby děti uměly správně zvládat digitální technologie. Dětem je rovněž potřeba nabídnout adekvátní možnost diskuse o problémech mimo rodinu. Jako součást PP byly panelisty uváděny nejen externí programy do škol, ale i preventivní práce v rámci nízkoprahových center pro děti a mládež. Byla zmíněna důležitá úloha dobrovolnictví, podpora komunit, činnost mateřských a rodinných center. PP je také založena na vztahu k sobě samému, na vnitřní stabilitě člověka, emocionální zralosti a sebeuvědomění. To je však do jisté míry odrazem stability rodiny jako celku. Panelisté byli ve shodě v tom, že v rámci PP je důležitá především péče o zdravou fungující rodinu.

Dále se debata přesunula k otázce, jak PP podpořit a cíleně zaměřit, aby adekvátně reagovala na potřeby rodin. Panelisté se shodli na tom, že děti sice mají dostatek informací, jak se chovat v dnešním světě, ale v praxi je příliš neumí použít. Panelisté uváděli, že rozvoj PP by měl probíhat systémově. Pro PP je důležitý i výzkum, který zajistí, že intervence budou více cílené na potřeby v rámci krajů, ale i ve vztahu k cílovým skupinám. PP nelze aplikovat paušálně, každý region i obec má jiné potřeby. Bylo zmíněno, že pro efektivní PP je nutná i větší medializace. Ve školách by měl být dán prostor pro supervizi, podobně jako v sociálních službách, mělo by v nich být více odborníků na sociální práci. V rámci PP je dále nutné reflektovat zvyšující se tlak na výkon, který může mít na děti nežádoucí vliv. Bylo by vhodné zlepšit fungování metodiků prevence na školách, dát dětem více příležitostí se angažovat, vést s nimi dialog a reagovat na jejich emoce či strachy. Panelisté se shodli, že PP

je multidimenzionální koncept vyžadující mezioborovou spolupráci a propojování tématu PP mezi jednotlivými resorty.

Dále se diskutovalo i nad tématem možností rodičů v oblasti PP. Panel nabídl prostor pro otázku, jak motivovat rodiče a jak dál šířit osvětu. Z debat vyplynulo, že důležitým faktorem je ukazovat správný směr jak rodičům, tak i dětem a zdůrazněna byla i důležitost práce se vzájemnými vztahy. Kromě mezioborového propojení je pak vhodné využít potenciál rodinných a mateřských center a obcí a zaměřit se na to, aby měly dostatek prostředků k rozšíření nabídky služeb pro rodiny. Důležité je rovněž podporovat samotné rodiče, např. skrze rodinné mediace či rodinné konference. Pro děti je pak, jak již bylo zmíněno, nutné vytvářet bezpečné klima ve školách i v domácím prostředí. Děti opakují vše, co vidí a pro rodiče je důležité poskytnout jim adekvátní vzor. Vidí-li děti u rodičů přebytek času trávený u telefonu či na sociálních sítích, mají stejné tendence. Sociální sítě navíc děti přirozeně lákají, děti si hledají únik do světa, kde mohou komunikovat a bavit se. Podstatným krokem ve prospěch PP je tedy cílit pomoc i podporu také na rodiče. Důležitou složkou je také podpora mezigeneračního soužití.

Diskuse se v závěru zaměřila na otázku, o jaké programy PP je zájem a jakých témat se týkají. Z řad panelistů zaznělo, že pro velkou část populace je téma PP velmi nové, ačkoliv v praxi probíhá již řadu let. Některé školy mají zastaralý pohled a zvou na podporu primární prevence pouze policii, hasiče atd., což v dnešní době s přihlédnutím k rozmanitosti nových rizik, není dostačující. Hlavní současná žádaná témata jsou mimo jiné sebevímání, vztahy či např. kyberšikana. Bylo řečeno, že značný zájem o PP je i na vysokých školách, kdy sami studenti se chtějí zapojovat do realizace PP. Podílejí se na výzkumech a analýzách např. v rámci svých bakalářských a diplomových prací, či spolupracují v rámci praxe s odbory na krajském a obecním úřadě.

Panelisté na závěr ještě jednou zdůraznili nutnost systémově uchopit změnu PP ve školství, důležitost medializace PP či přínos výzkumů v oblasti potřeb a problémů v rodinách, které pomohou určit, kam zacílit nástroje PP tak, aby byly co nejvíce efektivní. Důležitá je také podpora rodinných a mateřských center a podněcování a podpora vzniku organizací, které vytváří volnočasové aktivity pro děti a do určité míry tak předcházejí vzniku rizikových jevů. Z panelové diskuse také vyplynulo, že nejvíce podstatné je začít u sebe.

Bližší informace k diskutovaným tématům můžete nalézt zde:

- Asociace manželských a rodinných poradců ČR:
<http://www.amrp.cz/>
- Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, Katedra křesťanské sociální práce:
<https://kks.upol.cz/>
- Psychiatrická nemocnice v Kroměříži:
[Psychiatrická nemocnice v Kroměříži \(pnkm.cz\)](https://www.pnkm.cz/)
- Slezská univerzita, Obchodní podnikatelská fakulta v Karviné, Katedra ekonomie a veřejné správy:
[Katedra ekonomie a veřejné správy - O katedře / Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné \(slu.cz\)](https://www.katedraekonomie.cz/)

- Hodina H:
<https://www.hodinah.cz/>
- Aktivity primární prevence v Jihočeském kraji:
www.portusplus.cz, www.superucitel.cz

Panel V: Slad'ování rodinného a pracovního života – zaměstnavatelé

Členové diskusního panelu:

Bc. Iveta Táborská – Ředitelka Krajské hospodářské komory Zlínského kraje, Zlínský kraj

Ing. Jiří Halbrštát – Manažer náboru a marketingu, ManpowerGroup, s.r.o.

Otakar Klepárník – Majitel a jednatel společnosti MEDESA s.r.o, Pardubický kraj

Bc. Mojmír Kolář, MBA – Tiskový mluvčí, Bosch Diesel s.r.o., Jihlava, Kraj Vysočina

Mgr. Petra Sýkorová – Život do firmy, pme Familienservice, Hlavní město Praha

Moderátorka: Mgr. Kamila Vlčková, ministerský rada, Oddělení koncepce rodinné politiky a služeb péče o děti, MPSV

Souhrn panelové diskuse

V úvodu panelu proběhlo přivítání hostů a představení vystupujících včetně jejich firem. Blok se zaměřil na slad'ování pracovního a rodinného života. Panelisté uváděli ze své zkušenosti řadu příkladů dobré praxe, jak mohou zaměstnavatelé podporovat své zaměstnance. Zmíněny byly nejen flexibilní formy práce, ale i zajištění míst v zařízeních služeb péče o děti pro zaměstnance. Byla zde však zmíněna skutečnost, že například u částečných úvazků firmy „narážejí“ na českou legislativu. Uvedena byla i možnost přeražení zaměstnanců, kteří v jednotlivých fázích životního cyklu např. pečují o děti či rodiče v seniorském věku, na časově méně náročnou práci. Zaměstnavatelé například nabízejí svým zaměstnancům i zajištění letních táborů pro jejich děti, podporu různých sportovních a jiných aktivit pro děti, různé rodinné akce v rámci zaměstnání. Mezi panelisty panovala shoda, že ideálem je vstřícný přístup zaměstnavatelů k zaměstnancům v průběhu jejich celého pracovního života – od absolventa, přes fázi rodičovství až do důchodového věku. V diskusi také zazněla potřeba zařadit pracovní well-being do práce personalistů.

První otázka se týkala vnímání změn zaměstnavatelů po pandemii COVID-19 v oblasti slad'ování pracovního a rodinného života. Bylo zmíněno, že během pandemie se firmy začaly více zajímat o soulad rodinného a pracovního života. Na jedné straně bylo diskutujícími uváděno, že určitá část zaměstnanců během pandemie COVID-19 tzv. zlenivěla a nechťelo se jim po pandemii vrátet k původnímu fungování firmy. Bylo řečeno, že pandemie donutila firmy více se soustředit na podporu vzdálené práce z domova. To s sebou ale nese nutnost stanovit pro zaměstnance konkrétní cíle a následně je vyhodnocovat. Znamená to také více věřit zaměstnancům. Vzdálená práce přinesla pozitivní i negativní jevy související se skloubením pracovního a rodinného života. Řada lidí díky práci z domova sice ušetřila čas vynaložený na cestování z a do práce a umožnila lepší péči o závislé členy rodiny, ale na druhé straně někteří zaměstnanci, kteří si nedokážou nastavit hranice, pracují pak neustále. V průběhu pandemie také vzrostla frekvence syndromu vyhoření v důsledku nerozvržení si a nesladění rodinného života se životem pracovním. Zároveň si řada lidí uvědomila, že je lepší zpomalit životní tempo a dbát o své zdraví. Pandemie zároveň přispěla k růstu sociálních nerovností. Homeworking naopak přispěl k rozvoji forem vzdálené práce z domova, což umožňuje pracovat i některým vulnérabilním skupinám populace. Aplikovat homeworking však nelze

všude, např. v sériové výrobě. Dále bylo zmíněno, že pandemie urychlila transformační procesy na trhu práce v souvislosti s digitalizací procesu, nejen v kancelářích, ale i ve výrobě.

Další část panelu se zaměřila na největší úskalí při realizaci opatření na podporu sladování pohledem zaměstnavatelů. Bylo uvedeno, že největším úskalím je neochota manažerů a manažerek, tlak na výkon/finanční tlaky, což vyústilo v diskusi. Diskuse se dále stočila na skutečnost, že firmy řeší řadu agend, jsou přetížené a některé věci by měl řešit spíše stát (například zdravotní prohlídky zaměstnanců apod). Důležitá je pro zaměstnavatele i podpora municipality (např. při budování míst v zařízeních služeb péče o děti). Jako úskalí bylo vnímáno i neuchopení problematiky v legislativě a v neposlední řadě i nedostatečná motivace k vytváření pracovních podmínek zaměstnancům. Zmíněno bylo rovněž, že trh práce se mění a je nedostatek kvalifikovaných osob. Panelisté se shodli na tom, že právě vhodná politika sladování a péče o well-being zaměstnanců může přispět k tomu, že podniky budou mít dostatek loajálních a výkonných zaměstnanců.

Závěr panelu spočíval ve formulování stručného sdělení, proč je z pohledu zaměstnavatelů dobré věnovat se opatřením na podporu sladování. Bylo uvedeno, že zaměstnavatelé musí sami vědět, proč je to dobré a co jim dává smysl. Důležité pro firmy je rovněž motivace a ocenění formou např. prorodinných auditů, což je zároveň dobrou marketingovou strategií. Dále bylo zmíněno, že lidský kapitál je jeden ze základních pilířů firmy a je proto potřeba o zaměstnance pečovat, rozvíjet je a tím si je udržet. V neposlední řadě byly zmíněny 3. pilíře života – rodina, práce, společenství. Zdůrazněna byla v této souvislosti role zaměstnavatelů pro rozvoj společenství jako celku, kdy právě podpora sladování přispívá i k rozvoji společenství. Všichni panelisté se shodli, že podpora sladování celkově dává smysl, je to základ a správná cesta.

Bližší informace k diskutovaným tématům můžete nalézt zde:

- Krajská hospodářská komora Zlínského kraje:
<https://www.khkzk.cz/>
- ManpowerGroup s.r.o.:
<https://www.manpowergroup.cz/>
- MEDESA s.r.o.:
www.medesa.cz, www.medesacare.cz
- Bosch Diesel s.r.o.:
<https://www.bosch.cz/>
- pme Familienservice:
<https://www.familienservice.cz/cs/web/familienservice-cz>

O projektu

Tento sborník byl vytvořen v rámci projektu „Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů“, registrační číslo projektu je CZ.03.1.51/0.0/0.0/15_009/0006233. Projekt je součástí Operačního programu Zaměstnanost Evropského sociálního fondu. Projekt byl realizován v období 2017 až 2022.

Hlavním cílem projektu bylo zlepšit koordinaci místních a celostátních politik na podporu rodin, a tím podpořit či vytvořit na regionální (lokální) úrovni příznivé podmínky pro fungování rodin. Během realizace projektu byl vytvořen základ systémového uchopení rodinné politiky na krajské, případně obecní úrovni a byla posílena spolupráce mezi MPSV a kraji či obcemi v této oblasti. Snahou projektu bylo zaměřit systematickou pozornost na potřeby rodin při plánování aktivit krajů.

Odkazy na vybrané výstupy projektu:

Metodika rodinné politiky na krajské a místní úrovni:

http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/novinky/Metodika_RP_2_1.pdf

http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/novinky/Metodika_zkr%C3%A1cen%C3%A1_ve_rze.pdf

Návrhy koncepcí rodinné politiky pro jednotlivé kraje:

<http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/cs/dokumenty-ke-stazeni/dokumenty-ke-stazeni-3/dokumenty-ke-stazeni-7>

Návrhy implementací opatření pro jednotlivé kraje:

<http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/cs/dokumenty-ke-stazeni/dokumenty-ke-stazeni-3/navrhy-implementaci-opatreni-pro-jednotlive-kraje>

Analýza úrovně fungování opatření v oblasti rodinné politiky a sladění pracovního a rodinného života v krajích ČR:

http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/Anal%C3%BDza_v_oblasti_rodinn%C3%A9_politiky_opraveno_na_web-komprimovan%C3%BD.pdf

Srovnávací studie rodinné politiky v krajích ČR:

http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/Srovnvac_studie_final.pdf

Osvětová příručka pro rodiny plánující/očekávající potomka „BUDE NÁC VÍC aneb nejsme na to sami“:

http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/novinky/Prirucka_MPSV_A5_newk.pdf

Další výstupy projektu naleznete zde: [Dokumenty ke stažení \(mpsv.cz\)](#)

**Sborník příspěvků z Odborné konference projektu Koordinace opatření na podporu
sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů**

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.51/0.0/0.0/15_009/0006233

Praha – květen 2022

Editor: PhDr. Karolína Dobiášová, Ph.D.

Vydalo: Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2

<https://www.mpsv.cz/>

<http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/cs/>